

RETENCJA. ZATRZYMAJ WODĘ!

Raport z konsultacji społecznych projektu Programu przeciwdziałania niedoborowi wody

Warszawa, listopad 2021

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Lokalizacje i terminy spotkań konsultacyjnych	4
2.1. Charakterystyka uczestników spotkania	4
3. Proces rejestracji uczestników	6
4. Przebieg spotkań konsultacyjnych	6
5. Główne tematy dyskusji podczas spotkań konsultacyjnych	8
5.1. Ankietyzacja uczestników spotkań konsultacyjnych	8
6. Zgłaszanie uwag	10
7. Wyniki analizy zgłoszonych uwag i wniosków	11
7.1. Liczba zgłoszonych uwag	11
7.2. Uwagi i wnioski wg kanałów dostępu	11
8. Analiza uczestników konsultacji społecznych	12
9. Charakterystyka uwag i wniosków wg zagadnień oraz części dokumentu projektu programu	14

1. Wprowadzenie

Opracowanie projektu Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021–2027 z perspektywą do roku 2030 (PPNW) wynika z potrzeby zwiększenia retencji wodnej w Polsce. W dokumencie zaproponowano działania, które przyczynią się do realizacji tego celu. Działania dobierano uwzględniając obszary o zwiększonym zapotrzebowaniu na wodę oraz obszary zagrożone deficytem zasobów wodnych. W projekcie PPNW zaproponowano różne rodzaje działań z zakresu dużej, małej i mikro retencji, w podziale na sztuczną i naturalną retencję. Zwrócono uwagę na konieczność realizacji działań w zakresie odtwarzania obszarów mokradłowych, renaturyzacji rzek, odnowienia drzewostanów, tworzenia i odtwarzania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i przywodnych. Działania uzupełnione są o zadania inwestycyjne z zakresu budowy obiektów retencjonujących wodę. Biorąc pod uwagę obecny stopień retencji w Polsce, tj. 7,5% można oszacować, że dzięki działaniom zaproponowanym w PPNW, zarówno zwymiarowanym jak i tym, których realizacja uzależniona jest od zainteresowania podmiotów, stopień retencji wodnej w Polsce wzrośnie do ok. 15%.

PPNW jako dokument strategiczny z zakresu gospodarki wodnej wyznaczający ramy prowadzenia działań ukierunkowanych na wzrost retencji podlega procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynikającej z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, 784, 922, 1211, 1551, 1718).

Na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Minister Infrastruktury podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowania projektu Programu przeciwdziałania niedoborowi wody. Zgodnie z art. 54 ust. 2 ww. ustawy konsultacjom społecznym 2 podlegał projekt Programu przeciwdziałania niedoborowi wody wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Wszyscy zainteresowani mogli złożyć uwagi i wnioski do ww. dokumentów w terminie od 5 lipca 2021 r. do 26 lipca 2021 r. W ramach konsultacji społecznych zaplanowane zostały dwa spotkania w formule on-line, podczas których eksperci zaprezentowali wyniki prac nad projektem PPNW. Pierwsze spotkanie konsultacyjne odbyło się 16 lipca 2021 r., natomiast drugie 21 lipca 2021 r.

2. Lokalizacje i terminy spotkań konsultacyjnych

Zgodnie z wcześniej przyjętym harmonogramem spotkań konsultacyjnych, podano do publicznej wiadomości informację o terminie i formie zaplanowanych spotkań. Z uwagi na niepewną sytuację epidemiologiczną, spotkania odbyły się w formie on-line na platformie Cisco Webex. W tabeli nr 1 przedstawiono daty oraz frekwencję poszczególnych spotkań. W sumie w spotkaniach konsultacyjnych projektu PPNW, w formule on – line, wzięło udział 470 osób.

Tabela 1. Frekwencja na poszczególnych spotkaniach konsultacyjnych

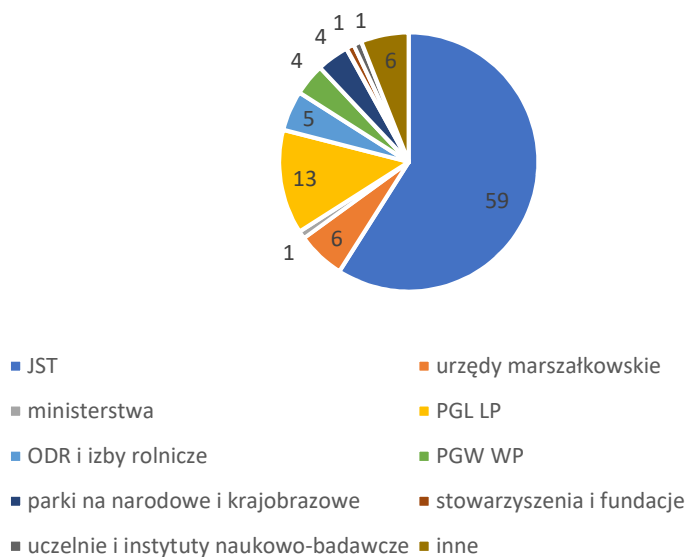
Lp.	Data spotkania konsultacyjnego	Forma spotkania	Liczba zarejestrowanych uczestników	Liczba obecnych na spotkaniu uczestników	% obecnych uczestników spotkania w odniesieniu do uczestników zarejestrowanych
1	16.07.2021	on-line	258	241	93 %
2	21.07.2021	on-line	270	229	85 %

2.1. Charakterystyka uczestników spotkania

W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego (JST), Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP), Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (PGL LP), instytutów naukowo-badawczych a także stowarzyszeń i fundacji. W spotkaniu, które odbyło się 16.07.2021, zdecydowaną większość (65%) uczestników stanowili przedstawiciele JST (urzędów gmin i miast, a także starostw powiatowych, urzędów marszałkowskich). Drugą liczną grupą na spotkaniu byli przedstawiciele PGL LP (13%). W spotkaniu, które odbyło się 21.07.2021, przedstawiciele JST stanowili 43% wszystkich uczestników, 9% uczestników stanowili przedstawiciele PGL LP. Podobnie reprezentowani byli przedstawiciele ośrodków doradztwa rolniczego i izb rolniczych. W drugim spotkaniu uczestniczyło także więcej przedstawicieli organizacji pozarządowych, tym razem stanowili oni 5% wszystkich uczestników, co miało przełożenie na zadawane pytania i charakter dyskusji. Szczegółowe informacje o udziale poszczególnych grup uczestników w spotkaniach przedstawiono na wykresach 1 i 2.

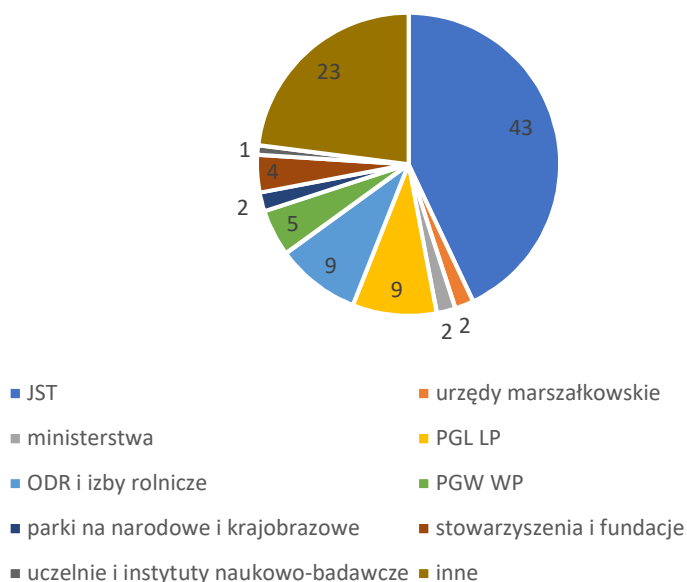

Procentowy udział uczestników spotkania
konsultacyjnego przeprowadzonego dnia 16.07.2021

Wykres 1. Procentowy udział uczestników spotkania z dnia 16.07.2021 w podziale na rodzaje instytucji

Procentowy udział uczestników spotkania
konsultacyjnego przeprowadzonego dnia 21.07.2021

Wykres 2. Procentowy udział uczestników spotkania z dnia 21.07.2021 w podziale na rodzaje instytucji

3. Proces rejestracji uczestników

Rejestracja uczestników na spotkania z uwagi na ich charakter przebiegała elektronicznie. Na stronie <https://wide-vision.pl/retencja/spotkania/> można było wypełnić formularz zgłoszeniowy na spotkanie w formie elektronicznej i za jego pośrednictwem zarejestrować się na spotkanie. Proces rejestracji uczestników na spotkania konsultacyjne uruchamiany był zgodnie z opracowanym harmonogramem. Rejestracja na spotkanie odbywające się w dniu 16 lipca 2021 r. była otwarta do 14 lipca 2021 r. do godz. 12:00. Zainteresowani udziałem w spotkaniu w dniu 21 lipca 2021 r. mogli natomiast się zarejestrować do 19 lipca 2021 r. do godz. 12:00. W związku z wystosowanymi prośbami od osób, które nie zdążyły się zarejestrować na drugie spotkanie w dedykowanym terminie, linki na spotkanie udostępniane były indywidualnie przez organizatora spotkania dla każdej kontaktującej się osoby. Umożliwiło to udział wszystkim zainteresowanym osobom w spotkaniach konsultacyjnych.

Po zarejestrowaniu się na spotkanie, uczestnicy otrzymywali dedykowany link, za pomocą którego mogli uczestniczyć w spotkaniu. Każda rejestrująca się osoba, która poprawnie wypełniła formularz, była informowana o pomyślnej rejestracji. Osoby rejestrujące się zobowiązane były do podania: imienia, nazwiska, firmy/instytucji, stanowiska, telefonu oraz adresu e-mail. Osoby rejestrujące się zobowiązane były także do wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych oraz publikację wizerunku (opracowany na potrzeby konsultacji społecznych dokument z klauzulą RODO był dostępny na stronie www.wide-vision.pl/retencja, podczas wypełniania formularza). Na spotkaniach nie obowiązywały ograniczenia w zakresie liczby uczestników.

4. Przebieg spotkań konsultacyjnych

Spotkania odbywały się według wcześniej ustalonego planu, zgodnie z przyjętą agendą:

10.00 – 10.20 Powitanie i wprowadzenie

Powitanie i wprowadzenie w tematykę spotkania. Potrzeba realizacji działań na rzecz zwiększenia retencji wodnej w Polsce.

10.20 – 11.00 Zasoby wodne kraju oraz niedobory wody zidentyfikowane podczas prac nad Programem przeciwdziałania niedoborowi wody

Obszary deficytowe zidentyfikowane dla wód powierzchniowych i podziemnych – podejście metodyczne, zidentyfikowane obszary deficytowe, obszary deficytowe w perspektywie do roku 2030 i 2050.

11.00 – 11.20 Retencja wody w Polsce

Konieczność retencjonowania wód w Polsce. Rodzaje retencji ze względu na skalę i genezę. Retencja naturalna w Polsce. Retencja zbiornikowa.

11.20 – 11.30 Przerwa (10 min.)

11.30 – 12.00 Planowanie skutecznych działań jako odpowiedź na zidentyfikowane niedobory wody w Polsce

Potrzeba prowadzenia działań retencjonujących wodę. Metodyka identyfikacji działań retencjonujących wodę w Polsce w ramach PPNW. Typy działań przewidziane w projekcie PPNW. Działania edukacyjne. Planowane do osiągnięcia efekty wdrożenia PPNW.

12.00 – 12.30 Wyniki prognozy w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Metodyczne podejście do przeprowadzenia prognozy OOŚ. Wyniki przeprowadzonej oceny podtypów działań, działań inwestycyjnych oraz wyniki oceny skumulowanej. Metodyka prowadzenia monitoringu postanowień PPNW.

12.30 – 12.45 Przerwa (15 min.)

12.45 – 13:30 Panel dyskusyjny

Udzielenie odpowiedzi na pytania zadane przez uczestników spotkania na czacie.

13.30 – 13.40 Podsumowanie i zakończenie spotkania

Oba spotkania miały taki sam harmonogram. Pierwsze spotkanie konsultacyjne poprzedzone było dodatkowo briefngiem prasowym, w którym uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Infrastruktury.

Rysunek 1. Briefng prasowy z udziałem przedstawicieli MI i PGW WP.

Rysunek 2. Prezentacja ustaleń i wyników PPNW

5. Główne tematy dyskusji podczas spotkań konsultacyjnych

Podczas każdego ze spotkań dominował inny charakter zadawanych pytań. Podczas pierwszego spotkania uczestnicy zadawali pytania dotyczące roli stawów hodowlanych w kształtowaniu retencji, finansowania zadań inwestycyjnych, powiązania pomiędzy dokumentami PPNW oraz PPSS. Natomiast podczas drugiego spotkania głównymi tematami była naturalna retencja oraz potrzeba renaturyzacji mokradel i rzek.

Uczestnicy spotkań prosili także o doprecyzowanie kwestii w zakresie samej procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz metodyki przeprowadzonych analiz.

5.1. Ankietyzacja uczestników spotkań konsultacyjnych

Jedną z metod aktywizacji uczestników spotkań konsultacyjnych była ankieta udostępniona w trakcie spotkań w aplikacji Webex. Zawierała ona cztery pytania:

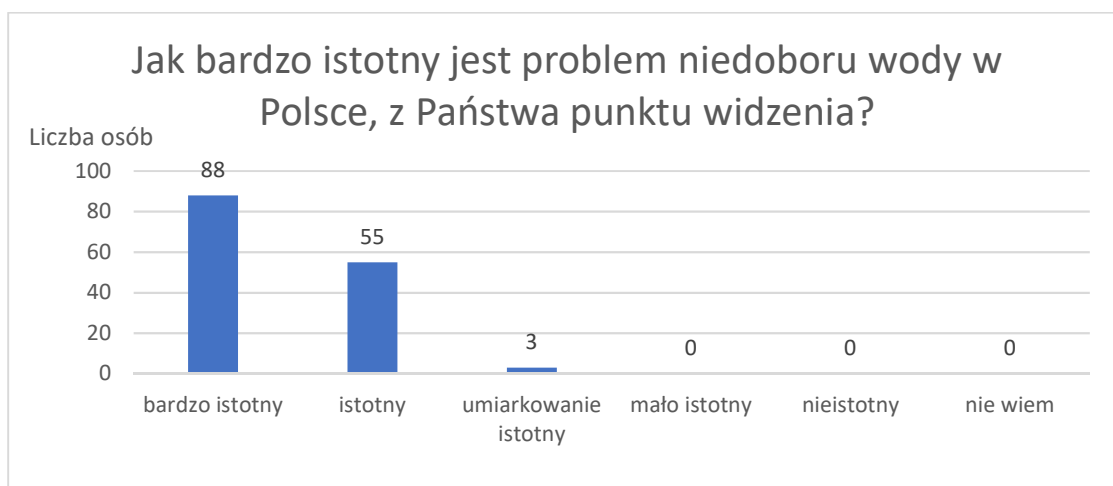
1. Jak bardzo istotny jest problem niedoboru wody w Polsce, z Państwa punktu widzenia?
bardzo istotny / istotny / umiarkowanie istotny / mało istotny / nieistotny / nie wiem.
2. Ile razy w ciągu ostatnich 5 lat doszło do sytuacji niedoboru wody w Państwa okolicy, wpływającej na Państwa funkcjonowanie?
ani razu / 1 raz / 2 razy / 3 razy / 4 razy / 5 razy / więcej razy / nie wiem
3. Jaki rodzaj retencji, z Państwa punktu widzenia, powinien być szczególnie rozwijany w Polsce?
retencja sztuczna / retencja naturalna / oba typy równocześnie/ nie mam zdania
4. Jaki typy retencji, ze względu na jej skalę, powinien być szczególnie rozwijany w Polsce?
mała retencja/ duża retencja / mikroretencja / nie mam zdania

Ankieta udostępniona została uczestnikom spotkania w czasie zaplanowanych przerw na obu spotkaniach konsultacyjnych.

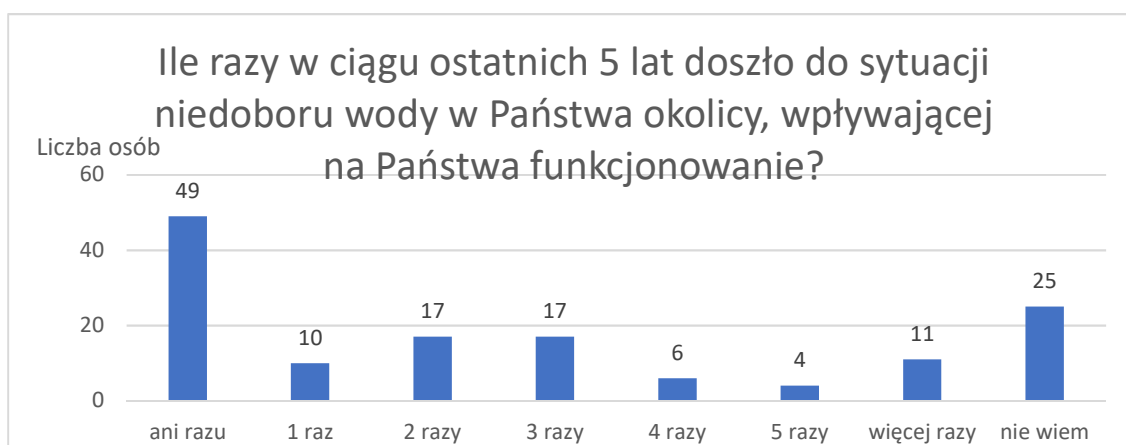
W ankiecie na pierwszym spotkaniu udział wzięło 189 osób, zaś w trakcie drugiego spotkania odpowiedzi udzieliło 114 uczestników konsultacji. Odpowiedzi na poszczególne pytania zestawiono poniżej.

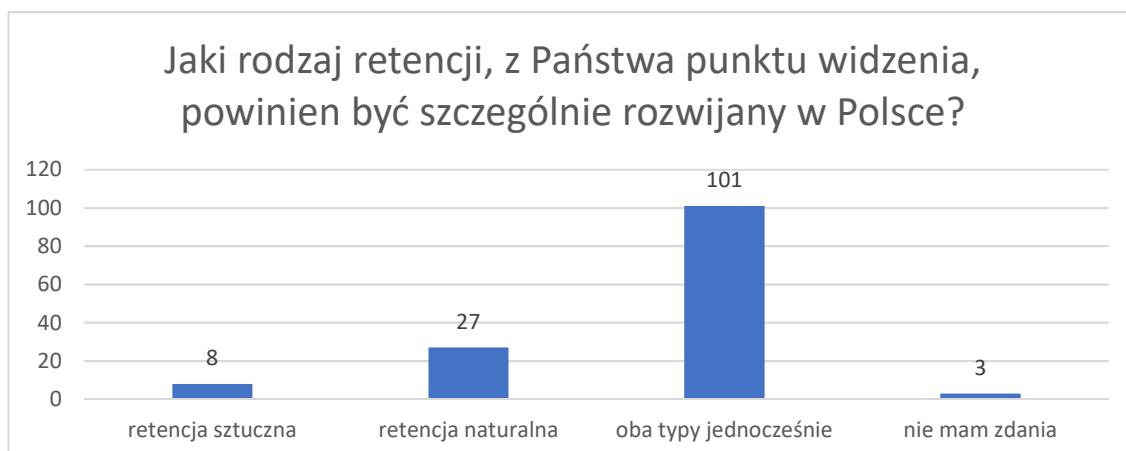
1. Jak bardzo istotny jest problem niedoboru wody w Polsce, z Państwa punktu widzenia?

2. Ile razy w ciągu ostatnich 5 lat doszło do sytuacji niedoboru wody w Państwa okolicy, wpływającej na Państwa funkcjonowanie?

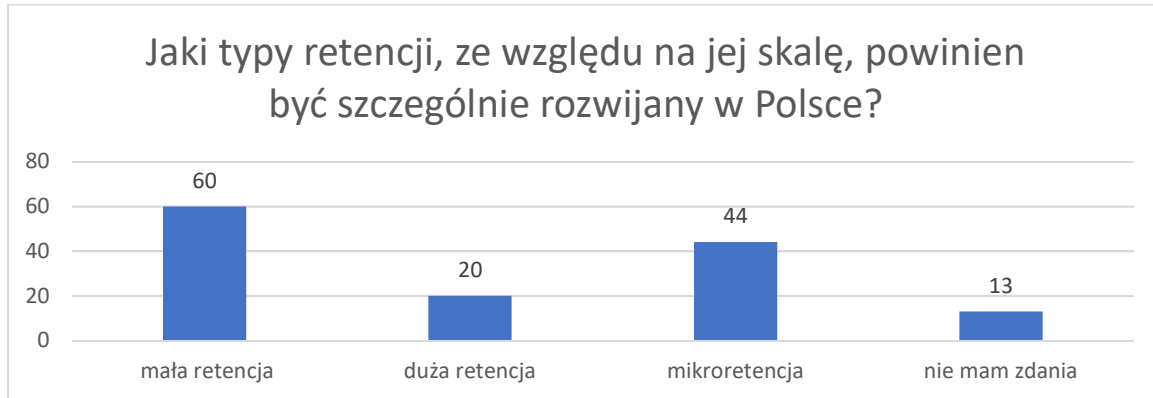

3. Jaki rodzaj retencji, z Państwa punktu widzenia, powinien być szczególnie rozwijany w Polsce?

4. Jaki typy retencji, ze względu na jej skalę, powinien być szczególnie rozwijany w Polsce?

Odpowiedzi na pytania ankietowe, na obu spotkaniach były podobne, uczestnicy uważają, że problem niedoboru wody w Polsce jest bardzo istotny. W przeciągu ostatnich 5 lat tylko ok. 15-18% respondentów nie doświadczyło ani razu problemów związanych z niedoborem wody w swojej okolicy. Należy podkreślić, że ok. 30% uczestników ankiety doświadczyło (w ciągu ostatnich 5 lat) problemu związanego z niedoborem wody. Osoby ankietowane zwróciły także uwagę na istotę rozwoju małej retencji, ale jednocześnie podkreślono, że zarówno retencja naturalna jak i sztuczna powinny być rozwijane.

6. Zgłaszanie uwag

Podczas 21-dniowych konsultacji projektu PPNW oraz projektu prognozy OOS umożliwiono interesariuszom zgłaszanie uwag i wniosków.

Wszyscy zainteresowani mieli możliwość zapoznania się z dokumentacją oraz składania stosownych uwag i wniosków do Ministra Infrastruktury, w terminie od 5 lipca 2021 r. do 26 lipca 2021 r.:

- drogą elektroniczną, na adres retencja@mi.gov.pl lub retencja.konsultacje@wide-vision.pl, używając formularzy zgłaszania uwag lub za pośrednictwem formularza on-line umieszczonego na stronie www.wide-vision.pl/retencja;
- drogą pocztową, na podany adres Ministerstwa Infrastruktury z dopiskiem „konsultacje społeczne PPNW”; w przypadku uwag i wniosków zgłaszanych tą drogą, termin został uznany za dochowany, jeżeli uwagi i wnioski dotarły do organu (MI) do dnia 26 lipca 2021 r.;
- osobiście, w formie pisemnej lub ustnie do protokołu w miejscu wyłożenia projektu dokumentu, tj. w siedzibie Ministerstwa Infrastruktury.

Uczestnicy konsultacji społecznych do projektu prognozy i PPNW mieli możliwość wskazania w formularzu do zgłaszania uwag i wniosków części dokumentu, do którego odnosi się uwaga. W formularzu on-line otrzymali możliwość wskazania z dostępnych opcji:

- dokument, do którego zgłoszono uwagę (projekt PPNW/projekt prognozy/analiza kosztów i korzyści);
- numer rozdziału/podrozdziału lub numer załącznika, którego dotyczy zgłaszana uwaga lub wniosek.

7. Wyniki analizy zgłoszonych uwag i wniosków

Uwagi i wnioski zgłoszone w ramach konsultacji społecznych projektu prognozy i PPNW zostały poddane analizie pod względem:

- liczby dokonanych zgłoszeń;
- liczby uwag zgłoszonych za pośrednictwem danych kanałów dostępu;
- uczestników konsultacji, ze zróżnicowaniem na poszczególne grupy (również w kontekście ilościowym);
- charakterystyki zagadnień poruszonych w zgłoszonych uwagach;
- powiązania zgłoszonych uwag z częściami dokumentu.

7.1. Liczba zgłoszonych uwag

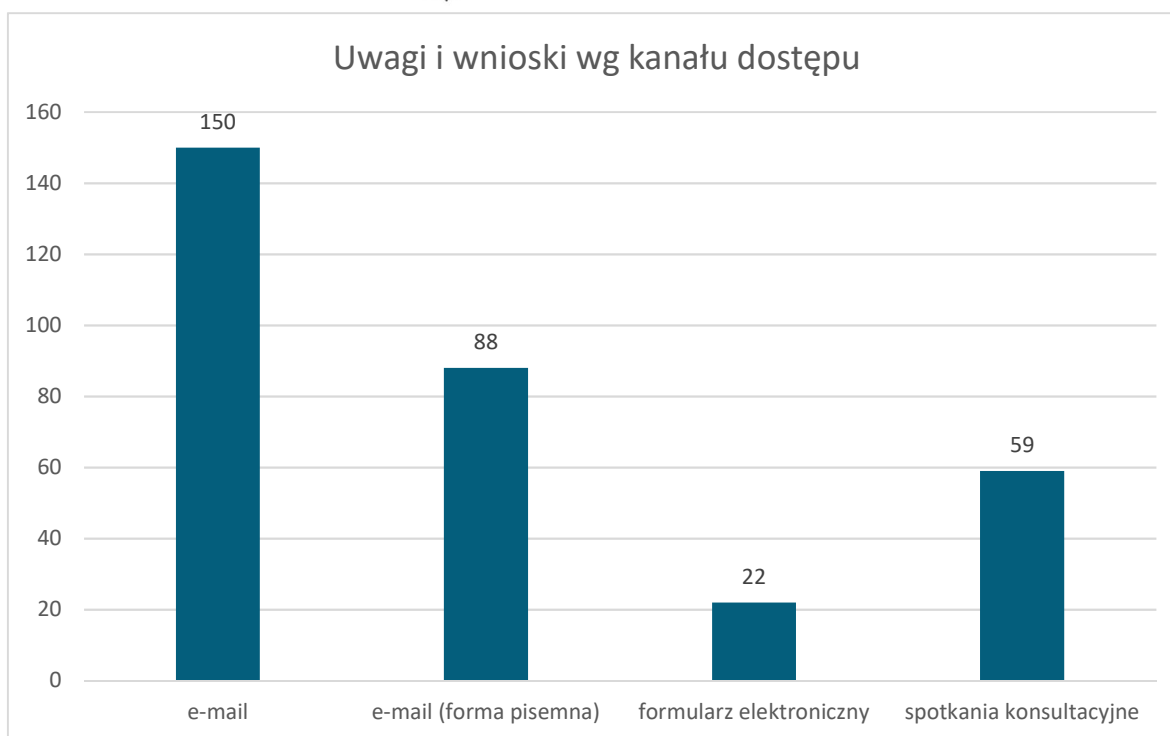
W czasie trwania konsultacji społecznych projektu PPNW, czyli od 5 lipca 2021 r. do 26 lipca 2021 r., zostało złożonych łącznie 319 uwag i wniosków, z czego 59 zostało zgłoszonych podczas obydwu spotkań konsultacyjnych.

7.2. Uwagi i wnioski wg kanałów dostępu

Jak już zostało to podkreślone we wcześniejszej części raportu, uczestnicy konsultacji społecznych mogli składać uwagi i wnioski do projektu dokumentu za pośrednictwem następujących kanałów dostępu:

- poprzez system on-line,
- drogą elektroniczną na skrzynkę dedykowaną do konsultacji,
- listownie lub osobiście w siedzibie Ministerstwa Infrastruktury,
- osobiście podczas spotkań konsultacyjnych za pomocą czatu.

Najwięcej uwag zgłoszonych zostało za pośrednictwem poczty elektronicznej (uwagi zgłoszone zarówno w treści e-maila jak i w formie załączników do wiadomości e-mail) – 238 (150 uwag zgłoszonych w treści wiadomości elektronicznej i 88 uwag zgłoszonych w załącznikach do wiadomości elektronicznej). Za pośrednictwem formularza elektronicznego zgłoszono 22 uwagi. Na spotkaniach konsultacyjnych zgłoszono 59 uwag i wniosków. Żadna uwaga nie została zgłoszona ustnie do protokołu. Dane na temat uwag i wniosków zgłaszanych za pośrednictwem poszczególnych kanałów przedstawiono na wykresie nr 3.

Wykres 3. Uwagi i wnioski wg kanałów dostępu

8. Analiza uczestników konsultacji społecznych

Konsultacje projektu prognozy i PPNW miały charakter otwarty, co oznaczało, że każdy mógł wziąć w nich udział oraz zgłosić uwagi i wnioski. Konsultacje prowadzone były w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

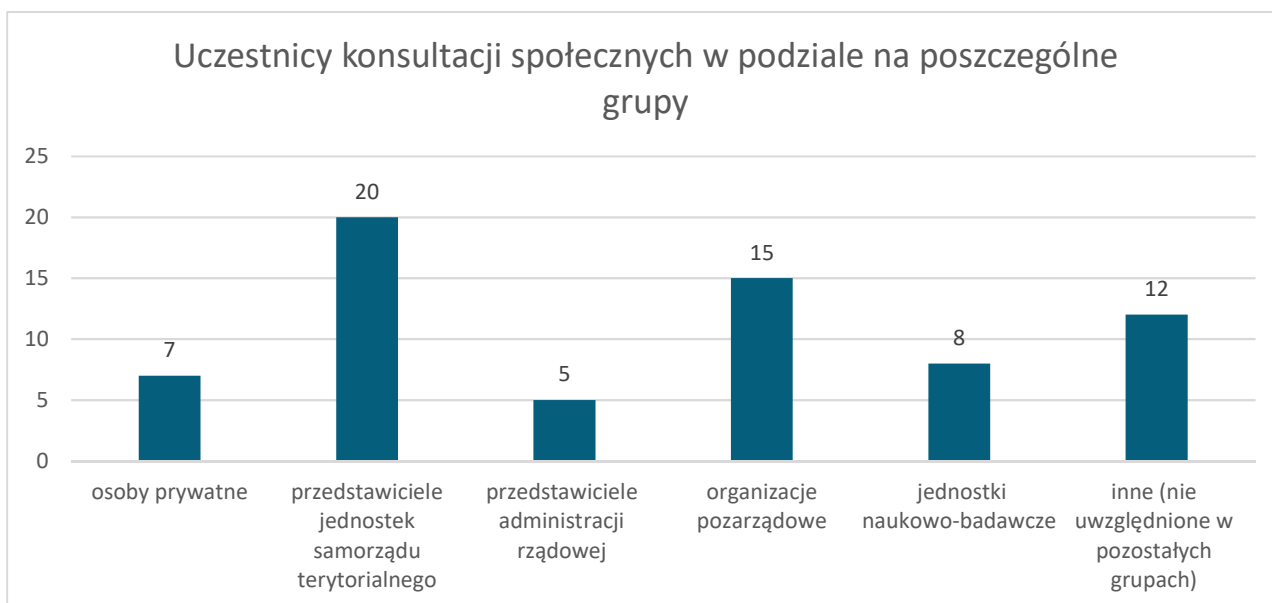
Jedynym wymogiem formalnym (oprócz akceptacji warunków RODO) uczestnictwa w konsultacjach było podanie autora złożonych uwag (imiennie przez osoby fizyczne lub nazwą podmiotu/institucji). Uczestnicy konsultacji społecznych reprezentowali stanowiska różnych sektorów gospodarki, samorządów, jak również składali uwagi we własnym imieniu jako osoby prywatne.

Wszystkich uczestników procesu konsultacji projektu prognozy i PPNW podzielono na sześć podstawowych grup. Dla każdej z grup podano liczbę podmiotów reprezentowanych przez uczestników w procesie konsultacyjnego:

- 1) osoby prywatne - uwagi podpisane imiennie bez wskazania podmiotu - 7
- 2) przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego - przedstawiciele gmin, powiatów i szczebla wojewódzkiego – 20
- 3) przedstawiciele administracji rządowej – przedstawiciele ministerstw, urzędów wojewódzkich – 5
- 4) przedstawiciele organizacji pozarządowych - 15
- 5) przedstawiciele jednostek naukowo-badawczych - 8
- 6) przedstawiciele innych grup (nie uwzględnione w pozostałych grupach) - 12

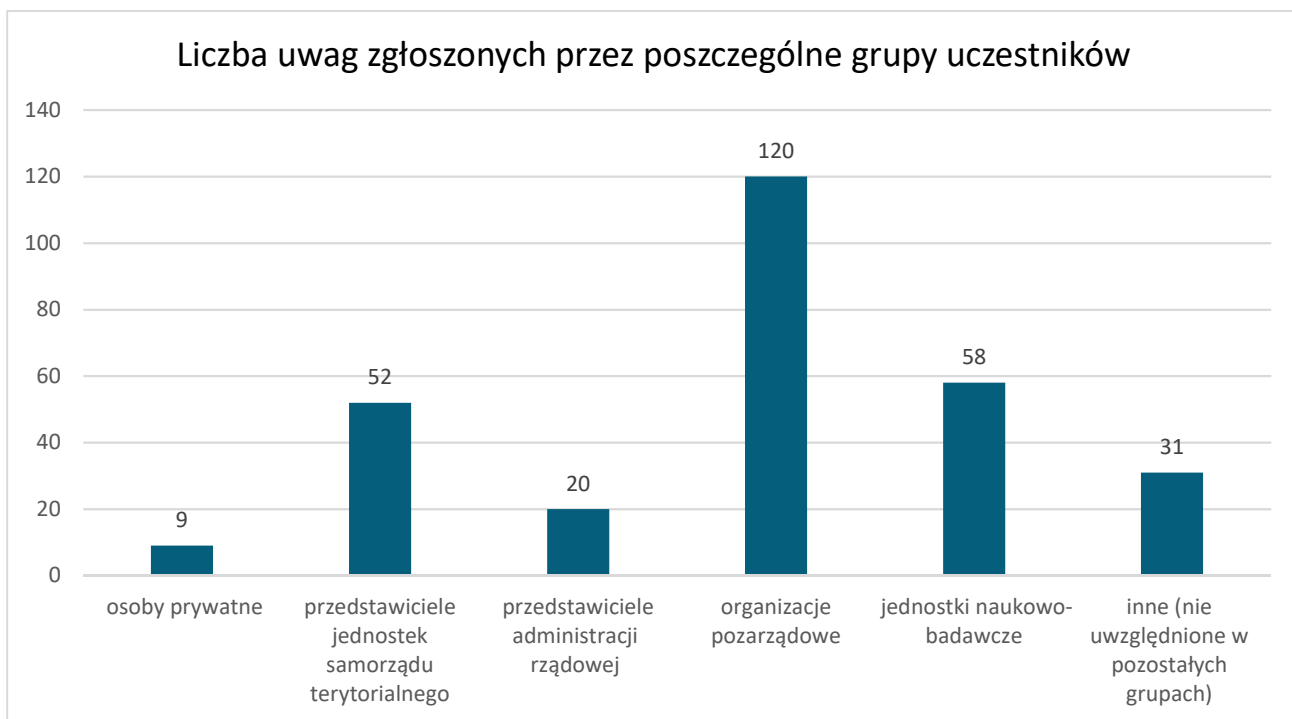

Najliczniej reprezentowaną grupą była administracja samorządowa oraz organizacje pozarządowe. W przypadku organizacji pozarządowych liczba podmiotów, która wzięła udział w konsultacjach społecznych miała bezpośrednie przełożenie na liczbę zgłaszanych uwag. Dane przedstawiono na wykresie 4.

Wykres 4. Liczba uczestników konsultacji społecznych w podziale na poszczególne grupy

Najwięcej uwag zgłosiły organizacje pozarządowe – 126 wniosków, 52 uwagi zostały zgłoszone przez administrację samorządową, 20 przez administrację rządową (w tym ministerstwa), a przez jednostki naukowo-badawcze 58. Tylko 10 uwag zgłoszono przez osoby prywatne (wykres 5).

Wykres 5. Uwagi zgłaszane przez poszczególne grupy uczestników

9. Charakterystyka uwag i wniosków wg zagadnień oraz części dokumentu projektu programu

Wykonano także analizę zgłoszonych uwag pod względem zagadnień poruszonych w ich treści. Rozróżniono kategorie w odniesieniu do kluczowych kwestii poruszonych w dokumencie, jak również wyróżniono nowe zagadnienia poruszone przez uczestników konsultacji. W tematyce uwag zidentyfikowano zagadnienia związane z:

- zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych,
- melioracją,
- retencją naturalną,
- retencją sztuczną,
- pracami utrzymaniowymi,
- ochroną mokradł,
- zmianami klimatu,
- działaniami na obszarach z niedoborami wody,
- zmianami legislacyjnymi,
- szeroko pojętą edukacją w zakresie ochrony wód

Tabela 2. Liczba zgłoszonych uwag w odniesieniu do poszczególnych dokumentów

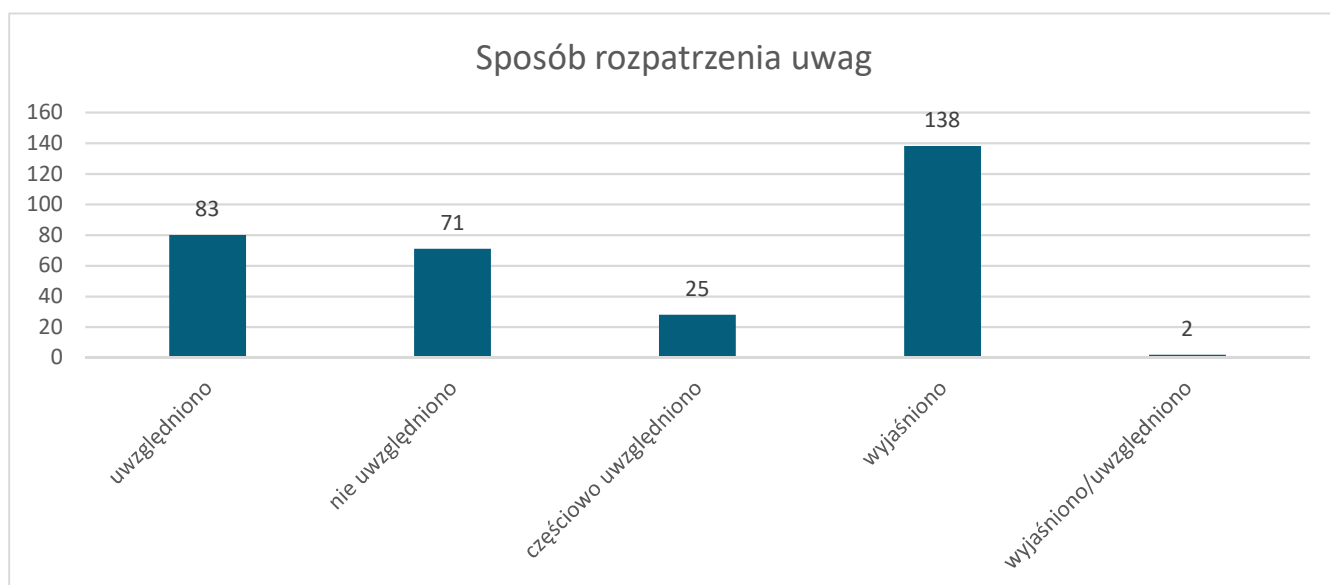
L.p.	Dokument, do którego zgłoszono uwagę lub wniosek	Liczba zgłoszonych uwag
1	Projekt Programu przeciwdziałania niedoborowi wody	291
2	Projekt prognozy oddziaływania na środowisko projektu PPNW	13
3	Analiza kosztów i korzyści dla projektu PPNW	6
4	Metodyka prowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień projektu PPNW	2
5	Uwagi ogólne do projektu PPNW i prognozy	7

Najwięcej uwag zgłoszono do rozdziału nr 7 projektu PPNW „Wykaz działań służących zwiększeniu retencji wód” (76 uwag), do rozdziału nr 2 - Oszacowanie zasobów wodnych kraju zgłoszono łącznie 24 uwag a do działań inwestycyjnych (załącznik nr 4 do projektu PPNW i załącznik nr 6 do projektu prognozy) – zgłoszono łącznie 24 uwag.

Spośród zgłoszonych uwag uwzględniono wszystkie uwagi o charakterze redakcyjnym. Około 30% uwag i wniosków stanowiły zapytania dot. potrzeby wyjaśnienia zapisów PPNW i prognozy, do których w załączniku 1 umieszczono stosowne wyjaśnienia. Nie uwzględniono uwag, które postulowały o wykreślenie któregoś z typów lub podtypów działań. Program przeciwdziałania niedoborowi wody jest bowiem dokumentem kompleksowo określającym kierunki rozwoju retencji w Polsce zgodnie. Typy działań ujęte w dokumencie wynikają z zapisów Uchwały nr 92 Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Założeń do Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021–2027 z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2019 poz. 941). Wiele uwag, które zgłosili uczestnicy konsultacji społecznych wykraczała poza zakres dokumentu, dotyczyła m.in. zmian legislacyjnych czy

zmian zapisów innych dokumentów strategicznych i planistycznych, nie będących przedmiotem konsultacji społecznych. Tego typu uwagi również były wyjaśniane wraz ze wskazaniem odniesienia do właściwych podmiotów, dokumentów czy też procedur, których zgłoszenie dotyczyło. Istotną częścią uwag stanowiły zgłoszenia nowych zadań inwestycyjnych. W tym przypadku zwrócono się do podmiotu zgłaszającego uwagę o informacje w zakresie inwestora oraz szczegółowe dane dotyczące inwestycji m.in. o dokładnej lokalizacji, zakresie, celu, możliwej do uzyskania retencji. Po uzyskaniu ww. danych możliwe było wykonanie analizy pozwalającej na weryfikację zasadności umieszczenia inwestycji w PPNW.

Szczegółowo liczba uwag w podziale na sposób rozpatrzenia przedstawiono na wykresie nr 6

Wykres 6. Sposób rozpatrzenia uwag

W załączniku nr 1 do niniejszego raportu zestawiono wszystkie zgłoszone uwagi wraz ze sposobem ich rozpatrzenia i uwzględnienia w opracowanych dokumentach.